

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการศึกษาได้มีการขยายตัวกว้างขวาง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีและระบบการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยีและระบบการศึกษาดังกล่าวทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษาที่เหมาะสมกับคนที่ด้อย หรือขาดความรู้ ได้มีโอกาสนำมาใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษามากขึ้นและ การที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องมีการค้นคว้าทดลอง เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ตลอดจนประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบันจัดเป็นรูปแบบของสื่อประสมที่สอดคล้องกับการศึกษาระบบเปิด มีการนำระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่จำกัดชั้นเรียน แต่จะศึกษาได้จากสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ อันได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารประกอบคำสอน เทปเสียงประกอบการสอน วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก ผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเอง อยู่ที่บ้าน วิธีการเรียนการสอนทางไกลนี้มิใช่ใช้ใ้หลายประเทศ ส่วนใหญ่ใช้กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระบบการศึกษาทางไกลนั้นนอกจากผู้เรียนจะศึกษาสื่อหลัก คือ สื่อสิ่งพิมพ์ และเทปเสียงประกอบการสอนแล้ว สื่อการสอนเสริมที่จำเป็นมาก ก็คือ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ สื่อดังกล่าวมีความสำคัญต่อมหาวิทยาลัยเปิดเป็นอย่างมาก (วีรยุทธ บุญยะโวโรจน์ 2528: 3)

ในบรรดาสื่อการสอนที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อการสอนที่นำมาใช้ร่วมในการศึกษามากที่สุด เนื่องจากการรับรู้ด้วยการฟังจะรับรู้ได้มากเป็น

อันดับสองรองจากการรับรู้ด้วยการมองเห็น และการลงทุนในการผลิตเนื้อสร้างสื่อประเภทเสียงนั้นยังใช้การลงทุนต่ำกว่าการผลิตสื่อประเภทอื่นด้วย อีกประการหนึ่งวิทยุกระจายเสียงสามารถให้การศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป แม้ในชนบทห่างไกลคมนาคม และที่กระแสไฟฟ้าเข้าไม่ถึง (ชัยโรจน์ บุญฐานวัตร 2519: 3) ข้อดีของวิทยุกระจายเสียงนั้นมีมาก เพราะไม่จำกัดผู้เรียนเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียนที่จำกัดให้กับชนกลุ่มน้อยเท่านั้น (ไพฑูริย์สินลาวัณย์ 2516: 19) วิทยุกระจายเสียงมีข้อได้เปรียบสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ อยู่มากในการนำมาใช้เพื่อการศึกษาสำหรับประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้โดยไม่จำกัดวัยและความรู้ อันจะทำให้ประชาชนที่ไม่สามารถอ่านหนังสือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยการฟัง (กมลรัตน์ รัตนสิงห์ 2519: 3) นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงทำให้ประชาชนมีความทันสมัยทันต่อความก้าวหน้าของโลก ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยุกระจายเสียงยังช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น ทำให้การเรียนการสอนกว้างขวางขึ้นนอกเหนือไปจากตำราเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย (ไพฑูริย์ 2513: 2) ในต่างประเทศได้มีการนำวิทยุกระจายเสียงมาใช้ช่วยการสอนกันอย่างแพร่หลายและได้ผลดีมากแล้ว (กรมวิชาการ 2516: 1) แม้การใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมความรอบรู้ในข่าวสาร เหตุการณ์ ศิลปดนตรี วัฒนธรรม ตลอดจนความรู้านาชนิด ซึ่งประชาชนสนใจก็หาได้จากรายการวิทยุ (กระทรวงศึกษาธิการ 2501: 8) สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เช่น ในประเทศไทยเรานั้นการให้การศึกษา นอกโรงเรียนจะเป็นสิ่งจำเป็นมาก อันเนื่องมาจากความล้มเหลวทางการศึกษาในระบบโรงเรียนประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือ สภาพเศรษฐกิจที่บีบคั้นให้เวลาที่มิได้อยู่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้เต็มที่ (สัมพันธ์ เทียนทอง 2520: 1) ดังนั้นการที่นำวิทยุกระจายเสียงเข้ามาใช้ในการศึกษาจึงเหมาะสมอย่างยิ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิทยุกระจายเสียงเสนอข่าวสารได้รวดเร็วกว่าหนังสือพิมพ์ (นิคม ศรีนุเคราะห์ 2518: 1) และยังเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลสูงในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย (จุฑาทิพย์ บุญยะทรงคณีย์ 2511: 2)

เมื่อก้าวถึงข้อดีของวิทยุกระจายเสียงแล้ว วิทยุกระจายเสียงยังมีข้อจำกัดของมัน คือ เป็นการสื่อสารทางเดียวซึ่งผู้เรียนไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้ (วาสนา ช่าวหา 2525: 14) ปัจจุบันระบบการติดต่อสื่อสารได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการพัฒนาระบบ โทรคมนาคมทุกประเภทด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งการโทรคมนาคมนั้นเป็นการติดต่อกันระหว่าง จุด 2 จุด หรือมากกว่า เพื่อการส่งข่าวสารในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นทางเสียงทางภาพหรือทางอักษรก็ตาม เมื่อการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงย่อมทำให้ชนในชาติสามารถติดต่อและสื่อความหมายกันได้รวดเร็ว ถูกต้อง จากความรู้สึกว่า คนเราก่ออยู่ห่างไกลมาก ๆ นั้น ระบบโทรคมนาคมสามารถเชื่อมโยงให้คน เหล่านั้นได้เข้ามาใกล้ชิดกันมากที่สุด ทำให้ภารกิจทุกประเภท ทุกรูปแบบ เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องและประหยัด ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ เกิดความมั่นคงขึ้น นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารยังนำมาใช้ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน การรับและแจ้งข่าวนานาชนิดในกิจการต่าง ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ทางการแพทย์ และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งพัฒนาและได้รับประโยชน์สูงสุดมาแล้ว (การสื่อสารแห่งประเทศไทย 2526: ๗) ในระบบการติดต่อสื่อสารที่กล่าวมาที่เห็นได้ชัดคือ โทรทัศน์ และวิทยุสองทาง โดยทั้งสองประเภทนี้เป็น การติดต่อสื่อสารสองทาง ที่สามารถนำมาแก้ข้อจำกัดของวิทยุกระจายเสียงที่เป็น การสื่อสารทางเดียว สำหรับการติดต่อด้วยโทรทัศน์นั้นก็ยังมีข้อจำกัดอีกคือ เป็น การสื่อสารสองทางที่ใช้สายเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ติดต่อ อีกทั้งยังติดตั้งประจำที่ ซึ่งแตกต่างกับวิทยุสองทางที่ไม่มีสายสามารถนำเคลื่อนที่ได้ และไม่จำกัดระยะทางในรัศมีที่ติดต่อ ด้วยคุณสมบัติที่เด่น เหล่านี้ได้มีการนำวิทยุสองทางเข้ามาใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย และได้ผลมาแล้ว ในประเทศไทยได้มีการนำวิทยุสองทางมาใช้ทำให้ได้รับประโยชน์อย่างมากในการติดต่อ ข่าวด่วนที่เห็นได้ชัด เช่น การติดต่อสื่อสารของตำรวจซึ่งต้องการความรวดเร็ว และ เจียบพลันในการให้ข่าวสาร (ลิขิต สุภตะนิษฐ์ 2525: 10) และโครงการแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ เรียกอีกอย่างว่าการรักษาทางอากาศ โดยใช้ วิทยุสองทาง เป็นการรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล โดยมีแพทย์ประจำอยู่ที่ศูนย์วิทยุ แล้วส่งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีวิทยุสองทางออกไปทำการรักษาผู้ป่วยในท้องที่ต่าง ๆ โดยแพทย์ที่ ประจำศูนย์วิทยุจะเป็นผู้วินิจฉัยโรค และเจ้าหน้าที่ที่มีวิทยุจะเป็นผู้รับคำสั่งการรักษาจาก

แพทย์ ซึ่งโครงการนี้ทำให้ประหยัดจำนวนแพทย์ที่จะต้องออกไปพบผู้ป่วยเอง (ทศพร หุตะโชค 2527: 25) จะเห็นได้ว่า วิทยุสองทางได้นำมาใช้ในการติดต่อรับ-ส่งข่าวสารได้รวดเร็ว ซึ่งถ้าหากจะนำมาใช้ร่วมในการศึกษาทางไกลแล้วก็ยิ่งจะให้ประโยชน์ได้สูง และประสิทธิภาพทางการศึกษาก็จะสูงขึ้นด้วย เช่นกัน

สำหรับการนำวิทยุสองทางมาใช้ในการศึกษานั้น ในต่างประเทศได้ทำมาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย ได้นำวิทยุสองทางมาใช้ประมาณ 40 ปีแล้ว ทั้งนี้สืบเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศทำให้ประชากรกระจ่ายกันอยู่มาก การเดินสายโทรศัพท์ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนจึงหันมาใช้วิทยุสองทางแทน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีใช้ที่มลรัฐเนวาดา อารีโซนา กลุ่มหมู่เกาะ ไมโคเนเซีย และหมู่เกาะซามัวทางด้านใต้ของมลรัฐฮาวาย ทั้งสองประเทศที่ได้กล่าวมา ได้นำวิทยุสองทางมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้สืบเนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะเล็กเกาะน้อยอยู่ห่างกัน วิทยุสองทางจึงนับได้ว่าเป็นการสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำมาใช้ร่วมในการศึกษาแบบสองทาง (วลัยลักษณ์ ชัยบุตร 2529: 23-24)

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้ใช้หลักการของมหาวิทยาลัยเปิดจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา หรือประกาศนียบัตรเฉพาะในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพ ที่จะพัฒนาประเทศควบคู่กับการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยไม่มุ่งหวังปริญญาบัตร เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยทั่วไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2521: 2) ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ใช้ระบบการศึกษาทางไกลอย่างเต็มรูปแบบ นักศึกษาที่เรียนในระบบนี้จะต้องศึกษาด้วยตนเอง จากเอกสาร และแบบฝึกปฏิบัติ เมื่อ นักศึกษามีปัญหาหรือไม่ เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนก็จะไม่อาจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองในเวลานั้น ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการสอนเสริมขึ้น โดยจัดอาจารย์ออกไปทำหน้าที่สอนเสริม ในฐานะตัวแทนของมหาวิทยาลัยจะมีโอกาสพบปะกับนักศึกษาโดยตรง เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษาเหล่านั้น (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2528: 15)

โดยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชใช้ระบบการศึกษาทางไกลมุ่งให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุด และในการเสริมสร้างระบบการศึกษาที่ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องขยายบริการการศึกษาค้นคว้าให้ใกล้ตัวนักศึกษา ดังนั้นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้มีโครงการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการในส่วนภูมิภาคขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพ และมาตรฐานการศึกษาทางไกลในท้องถิ่น เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย ในด้านการให้บริการทางวิชาการ อีกทั้งเป็น หน่วยประสานงาน ในการจัดการศึกษาตามการนัดหมายระหว่างคณาจารย์ของสาขาวิชาต่าง ๆ กับนักศึกษาในท้องถิ่น มีการนำเทคโนโลยีโทรคมนาคมมาให้บริการข่าวสาร ข้อมูล รวมถึงการตอบปัญหาให้นักศึกษาด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, สำนักบรรณสารสนเทศ ม.ป.ป. : 2-9)

การศึกษาของนักศึกษาที่เรียนด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในปัจจุบันนั้น ยังเป็นการศึกษาแบบทางเดียวอยู่ ถึงแม้จะมีการพบปะทางวิชาการ ในการสอนเสริม จากคณาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย ออกไปพบนักศึกษาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีเพียงบางชุดวิชาเท่านั้น และมีเพียงหนึ่งหรือสองครั้งในปลายภาคเรียนก่อนการสอบ ซึ่งบางชุดวิชาที่ไม่มีเลข ดังนั้น เมื่อนักศึกษาเกิดปัญหาขึ้นในการศึกษาก็ไม่สามารถแก้ปัญหา โดยการสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนได้แบบการศึกษาระบบนี้ขึ้นเรียน ดังจะเห็นได้จากปริมาณการสอบถามเข้ามายังหน่วยตอบปัญหานักศึกษา สำนักบริการการศึกษา ทั้งทางโทรศัพท์ และทางจดหมาย โดยทางโทรศัพท์ ประมาณวันละ 300 ครั้ง และทางจดหมายประมาณวันละ 150 ฉบับ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบทางเดียว ดังนั้น หากมีการนำวิทยุสองทางมาใช้ ในระบบการศึกษาทางไกลแล้ว จะทำให้นักศึกษาได้รับความสะดวกขึ้นในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งการปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล (พีระศักดิ์ บุรณะโสภณ: สัมภาษณ์) ลักษณะงานดังกล่าว วิทยุสองทางจึงได้มีบทบาทที่จะถูกนำมาใช้ร่วมในการศึกษาด้วยและนักศึกษาจะสามารถติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยด้วยวิทยุสองทางแทนการพบอาจารย์แบบเผชิญหน้าในบางกรณี และรูปแบบการใช้วิทยุสองทางในการติดต่อสื่อสารนั้นจะมีรูปแบบของการให้คำปรึกษาทางวิชาการร่วมอยู่ด้วย ("พบอธิการบดี" 2532: 19)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

บุคลากรกรมมหาวิทยาลัย

การศึกษาเกี่ยวกับการนำวิทยุสองทางมาใช้ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามโครงการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัย การนำวิทยุสองทางมาใช้ในระบบ การศึกษาทางไกล และเสนอรูปแบบในการจัดตั้งหน่วยวิทยุสองทาง ประจำศูนย์วิทยบริการ ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คือ วลัยลักษณ์ ชัยบุตร ได้รวบรวมความคิดเห็น ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และนักวิชาการศึกษาหลายหน่วยงาน ผลจากการสำรวจปรากฏว่า วิทยุสองทางมีประโยชน์ ในการนำมาใช้ในระบบการศึกษาทางไกลเป็นอย่างมาก ซึ่งรูปแบบของการใช้วิทยุสองทางนั้น ควรจัดระบบการสอนเป็นไปในลักษณะคลินิกการศึกษา คือ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษา กลุ่มย่อยที่ศึกษาชุดวิชาเดียวกัน และจากการวิจัย สํารวจ ความคิดเห็นมาแล้วนั้น วลัยลักษณ์ ชัยบุตร ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการนำวิทยุสองทางมาใช้กับระบบการศึกษา ทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น ในระยะแรกควรทำเป็นโครงการทดลอง เพื่อใช้กับนักศึกษาในบางวิชาจากมหาวิทยาลัย กับสถานีลูกข่าย ณ จังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อ ศึกษาปัญหา และอุปสรรคว่าเป็นอย่างไรและผลจากทดลองใช้เป็นประการใด ซึ่งถ้าผลการ ทดลองประสบผลสำเร็จ จึงวางแผนขยายข่ายบริการแก่นักศึกษาทั่วประเทศ (วลัยลักษณ์ ชัยบุตร 2529: 103)

ในการศึกษา วิจัย การนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งหน่วยวิทยุสองทางประจำศูนย์ วิทยบริการท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดังกล่าวนั้น เป็นการศึกษา ข้อมูล ทฤษฎีเบื้องต้น ในการที่จะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในลักษณะ ข้อเสนอแนะ ดังนั้นรูปแบบตาม ข้อเสนอแนะดังกล่าวยังไม่ได้ถูกนำมาทำการทดลองใช้กับสถานการณ์จริงที่ประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา และวิทยุสองทาง ซึ่งเป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญในการนำมาใช้สนทนาโต้ตอบ และติดต่อสื่อสารข้อความซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยจะได้จำลองสถานการณ์ ขึ้นโดยใช้ตามรูปแบบและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังกล่าว โดยทำเป็นลักษณะการวิจัย ต่อเนื่อง เพื่อศึกษาการใช้วิทยุสองทางในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ และจะนำผลการวิจัย มาเสนอเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและเป็นแนวทางในการที่จะนำวิทยุสองทางมาใช้กับระบบ การศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการใช้วิทยุสองทางในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ สำหรับระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. นักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ที่หมู่บ้านนาในจังหวัดใกล้เคียงที่ตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. วิชาที่ใช้ในการวิจัยคือ วิชามนุษยกับสังคม เนื่องจากเป็นวิชาที่มีจำนวนผู้เรียนสอบตกสูงสุดถึงร้อยละ 78.14 (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผลในภาคที่ 1 ปีการศึกษา 2530)
3. การให้คำปรึกษาทางวิชาการในงานวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาผลเฉพาะคำปรึกษาที่เกิดขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียนและเอกสารการสอนในวิชามนุษยกับสังคม ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยเท่านั้น
4. การทดลองในการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างได้สร้างสถานการณ์จำลอง การใช้วิทยุสองทางขึ้น ในสถานที่ 2 แห่ง แทนการติดต่อจริง ระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกับจังหวัดต่าง ๆ ที่สุ่มมาได้ โดยให้นักศึกษาอยู่ที่แห่งหนึ่ง และอาจารย์อยู่ที่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่ได้แจ้งให้นักศึกษาทราบ เพื่อต้องการให้ผลใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วิทยุสองทาง หรือ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วิทยุสื่อสารสองทาง (Two-Way Radio Link or Two-Way Radio Communication) (การสื่อสารแห่งประเทศไทย 2526: 115) เป็นเครื่องวิทยุประเภทหนึ่งทีนอกจากจะสามารถรับฟังได้แล้วในตัวมันเองยังสามารถเป็นเครื่องส่งกำเนิดคลื่นความถี่วิทยุส่งกระจายเสียงตามที่พูดออกไปได้อีก และหาก

มีตั้งแต่สองเครื่องขึ้นไป จะสามารถโต้ตอบสื่อสารข้อความได้เหมือนโทรศัพท์ทุกประการแต่ไม่มีสาย ซึ่งจะนำมาเป็นสื่อการศึกษาสำหรับติดต่อกัน

2. การให้คำปรึกษาทางวิชาการ (Academic Advice) เป็นการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาในบทเรียนเนื้อหาที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล โดยนักศึกษาจะพบกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง หรือจะติดต่อทางจดหมาย หรือแม้แต่โทรศัพท์ เพื่อซักถามปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วให้อาจารย์แก้ปัญหาหรือตอบข้อซักถาม ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้วิทยุสองทางเป็นเครื่องมือ ในการติดต่อรหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาที่มีปัญหาในบทเรียน แทนการติดต่อประเภทอื่น

3. ระบบการศึกษาทางไกล (Distance Education) เป็นระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความพร้อมสะดวก และความสนใจของตนเอง โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การเรียนนั้นจะเรียนที่ไหนก็ยอมได้ มิได้จำกัดอยู่ที่เวลา สถานที่และโอกาส ซึ่งผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ และมีระเบียบ โดยใช้สื่อประสมประเภทสิ่งพิมพ์ในรูปของเอกสารการสอนแบบฝึกหัด เทปตลับประกอบชุดวิชา และหนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ ราชการวิทยุกระจายเสียง ราชการวิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษาในภูมิภาค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินการวางแผน เพื่อนำการใช้วิทยุสองทางมาใช้กับระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพขั้นตอน ตลอดจนผลดี และเสียของการใช้วิทยุสองทาง จากการวิจัยขั้นต้นในครั้งนี้ จะได้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานอย่างแท้จริงในขั้นต่อไป
3. เพื่อเสนอวิธีการใหม่ของการใช้สื่อการศึกษาอีกประเภทหนึ่ง